

25.7.13
ש.מ 15013

דחוף

לכבוד
אל"מ דורון בן ברק
היועץ המשפטי של אוגדת איו"ש
באמצעות פקס: 02-9977326

שלום רב,

הנדון: תשובתך אודות עיכוב ילד בן חמש בחברון על ידי חיילים

אני מודה לך על התייחסותך לפנייתנו בנוגע לעיכובו של ודיע מסודה. בפעולת כוחות הבטחון שערכו את ודיע, בן החמש ותשעה חודשים, אירעו שגיאות יסודיות וחמורות המצביעות על כשל יסודי בכל הנוגע לטיפול בילד, שגילו הצעיר ניכר בבירור. בהתחשב בכך, התפלאתי להיווכח כי הינך מצדיק את התנהלות החיילים באירוע זה. אתייחס תחילה לעובדות המקרה ולאחר מכן להתייחסותך העקרונית לנושא.

באשר לעובדות: ראשית, אתה מציין כי ודיע סיכן "באופן משמעותי את עצמו ואת העוברים והשבים". לא ברור על מה מתבססת קביעתך זו. יש מקום להטיל ספק במידת הסכנה שיכולה לנבוע מילד כה קטן שזורק אבן בכביש שומם והתייחסותך ל"תוצאות העגומות של פגיעת אבן בכלי רכב נוסע" אינה נוגעת לעניין. מה שעולה בבירור מסרט הוידאו שהועבר אליך, שתיעד את האירוע, הוא שהחיילים לא התערבו באירוע בזמן אמת, אלא חיפשו את הילד וביקשו לעכבו לאחר מעשה, בזמן שלא נשקף ממנו כל איום.

שנית, אתה מציין כי החיילים רק ביקשו להעביר את ודיע "לרשויות הפלסטיניות", שלהן הועברה האחריות בתחום הרווחה. אולם, החיילים העבירו אותו למשטרה הפלסטינית, שאינה אחראית על תחום הרווחה, וגם לה, בדומה לחיילי צה"ל, אין כל סמכות לטפל בילד מתחת לגיל האחריות הפלילית.

באשר להתייחסותך העקרונית לסוגיית הטיפול בקטינים מתחת לגיל האחריות הפלילית: אכן, כאמור במכתבך, קטין מתחת לגיל 12 אינו בר אחריות פלילית ולא ניתן לטפל בו בכלים של המשפט הפלילי. אולם, אתה ממשיך וטוען כי אין בקביעה זו כדי למנוע מחיילים לטפל בקטין ש"מסכן את שלום הציבור, ואף את עצמו", בין אם באמצעות הרחקתו מהאזור או העברתו להוריו או לרשויות הפלסטיניות. אציין רק כי במקרים שפנינו אליכם בעבר, כאשר עוכבו קטינים מתחת לגיל האחריות הפלילית, נמסר לנו שהם שוחררו לאחר שהתברר גילם. מתשובתך האחרונה עולה

עו"ד חוסיין אבו חוסיין
חווה אלברשטיין
גילה אלמגור-אגמון
השופט בדימוס מיכאל בן יאיר
ד"ר יוסף ג'בארין
דויד גרוסמן
נורה גרינברג
רות דיין
פרופ' אריאל הירשפלד
אלוף הראבן
פרופ' נטע זיו
מכרם ח'זרי
קלרה ח'זרי
פרופ' גלית חזן-רוקם
דוד טרטקובר
אברהם ב. יהושע
פרופ' יוסי יונה
ד"ר אלון ליאל
אמל מורקוס
רונית מטלון
רבקה מיכאלי
פרופ' אבישי מרגלית
פרופ' ששון סומך
פרופ' סמי סמוחה
עמוס עוז
רונה קינן
דני קרוון
פרופ' מרדכי קרמניצר
מיקי קרצמן
פרופ' דוד קרצמר
הרב דוד רחן
פרופ' יגאל שוורץ
פרופ' אליס שלוי
ויקטור שם-טוב

כי אין מדובר בבלבול לגבי גיל הילדים אלא שעל פי נהלי הצבא, ניתן לעכב גם ילדים מתחת לגיל האחריות הפלילית, גם כאשר הם בני חמש.

איני מוצאת כל בסיס משפטי לקביעתך זו. החוק חד משמעי ובמקרים שבהם קטין מיידה אבנים ומהווה סכנה, מלבד הפנייה לרשויות הרווחה ידי הרשויות אכן קשורות: אלא אם כן איש אכיפת חוק רואה את הילד עומד לבצע עבירה שיש בה איום ממשי ומייד ופועל על מנת למנוע ממנו לבצעה בזמן אמת, אין באפשרותו לנקוט הליך כלשהו כלפי הילד.

מכאן שלצבא אין כל סמכות לפעול בדיעבד נגד ילדים מתחת לגיל האחריות הפלילית, גם אם קיים חשד כי קודם לכן עברו עבירה. הקביעה בחוק נועדה להגן על ילדים קטינים, בין השאר מההשלכות הנפשיות של עיכוב על ידי שוטרים או חיילים. לכן, ובניגוד לדבריך, הדרך שבה טיפלו החיילים בודיע היתה בלתי חוקית בכל שלבי האירוע. מרגע שהסתיים האירוע והילד חדל ממעשהו, לא היתה לחיילים כל סמכות לפעול כלפיו. בוודאי שמרגע שהחיילים העבירו את הילד לרשות הוריו, המשך הטיפול במקרה – ככל שהיה בו צורך – היה חייב להיעשות מול ההורים בלבד.

פעילות החיילים היתה פסולה מן היסוד: החיילים התעקשו לקחת איתם את ודיע, גם לאחר שהגיעו לביתו ופגשו את הוריו, ולהעבירו למשטרה הפלסטינית. הם בחרו לאיים על אביו של ודיע במעצר במקרה שלא יניח להם לקחת את בנו למשטרה הפלסטינית ולאחר שהסכים – אזקו את ידיו וכיסו את עיניו. לאחר מכן הגיע קצין למקום ותחקר את הילד ואת אביו. כל האירוע נמשך כשעתיים, במהלכם היה הילד מפוחד עד אימה ובחלק מהזמן מירר בבכי.

מכל אלה אתה מתעלם ובוחר לציין רק שהחיילים "שגו" בהתנהגותם כלפי האב אולם גם כאן, רק נקבע כי דרך זו "אינה ראוייה". אין במילים אלה לבטא את חומרת המעשה בהינתן שכפי שצינת הינך מסכים כי לא היתה כל הצדקה להתייחסות כזו לאדם, בוודאי לעיני בנו הקטן.

אכן מדובר במציאות מורכבת ואין חולק כי ידווי אבנים יכול להוות סכנה וכי יש לפעול נגד התופעה הפסולה של ידווי אבנים על ידי ילדים מתחת לגיל האחריות הפלילית. אולם, אין בהבנה זו כדי לייצר סמכות משפטית להפרת חוקים מפורשים הנוגעים לזכויותיהם ורווחתם של ילדים וכל פתרון חייב להיות במסגרת החוק.

אני שבה ומבקשת לקבל את התייחסותך המפורשת למקרה הקונקרטי שהבאנו בפניך. בפרט אבקש לדעת מהו הבסיס המשפטי המאפשר לחיילים לעכב ילדים מתחת לגיל האחריות הפלילית. אם ישנם נהלים בכתב בנושא זה, אבקש לקבל העתק שלהם.

בברכה,

ג'סיקה מונטל

מנכ"ל בצלם

העתק: אלוף דן עפרוני, הפרקליט הצבאי הראשי, בפקס: 03-5694526